Kommentárok Gregorhoz

Mély elkeseredéssel olvastam a DM-ben Gregor József barátom lemondó levelét. Szíves örömest vallom őt a nyilvánosság előtt barátomnak, miként örömmel vettem, hogy mintegy „feltételeként" kerültem vissza Szegedre, a szimfonikus zenekarhoz, és kétségbe vagyok esve búcsúzó sorait olvasva. Mert Gregor távozása nem „újabb botrány Szegeden", ahogy egyik napilapunk állítja, hanem a botrányok botránya. Ő ugyanis egzisztenciális és kultúrpolitikai érdekek nélkül fordult művészlelke egész szeretetével a Szegedi Nemzeti Színház operatársulata felé, s távozása — úgy tűnik — a színházrontó erők győzelmét jelentheti.

Egyetértek Gregorral. A Ruszt-robbantás következményein a színház nem tud túlkerülni. A színházépítőnek nevezett Ruszt, meggyőződésem szerint, szegedi működésének egész folyamán színházrombolónak bizonyult. Először első eltávozásakor fosztotta ki a nemzeti színházat, újabb ideszerződése megint színészek tucatját tette földönfutóvá, most pedig egy általa előkészített, kívánsága szerint alakuló, az ő társulata által megvalósított, zavartalanul induló szezon kezdetén robbantotta az egyre jobban sárral telítődő árkot a színház útjába.

Megértem Gregort, hiszen mit várhat a szegedi színház igazgatója, lett légyen az akárki — vagy egy esetleges jövőbeni intendáns — Rusztól, aki el nem fogadva a sokszor felajánlott főrendezői posztot, hirtelen igazgató akar lenni, majd később főrendező, ám pályázni nem hajlandó, majd később mégis beadja a pályázatot? Miféle művészi zsenialitás jelenthet magyarázatot erre a machiavellizmusra?

Egyetértek Gregorral, hiszen engem is elfogott a rémület, amikor a Magyar Nemzetben a Rusztot támogató szegedi Fidesz-felhívást olvasva, felelős aláíróként 17 éves gimnazista lányom osztálytársának nevét láttam kinyomtatva, s nekem is furcsa gondolataim támadnak a sajtóetikáról, amikor ironikus megjegyzéseket olvasok a Délmagyarországban az előadások nélkül üresen kongó színházépületről, miközben a cikkíró azok állhatatosságát dicséri, akiknek fölmondása miatt a nagyszínházban nincsenek előadások. Ég a ház, s a gyújtogató veri félre a harangot.

Egyetértek Gregorral: kínos olvasni, hogy mindnyájan egyetértettünk „a szükséges szervezeti változtatásokkal", amikor én is úgy emlékszem, hogy az ellenkezőjével értettünk egyet. Mit várhat Gregor a tanácsi vezetéstől, ha a kimondott szó értelme pár nap alatt az ellenkezőjére fordul?

S még valami. Az integráció, az intendatúra létrehozása Szegeden van annyira fontos és érdekes kérdés, hogy kidolgozója és legfőbb támogatója, Nikolényi István, kertelés nélkül színre lépjen vele, s ne történhessen meg az, ami mindkettőnkkel megtörtént: egy, a végrehajtó bizottság elé kerülő, az integrációt javasoló tanácstagi ajánlat úgy említsen bennünket név szerint, mint egyetértőket, anélkül, hogy a javaslatot akárcsak megismertették volna velünk. Én például személyesen nem is ismerem a javaslattevőt.

Egyetértek, megértem, és el vagyok keseredve. Gregorral együtt én is megírtam felmondó levelemet, majd kitelefonáltam Nürnbergbe, a működésképtelen nemzeti színház turnézó operatársulatához, hogy a szimfonikus zenekarral közölje szándékomat. Ők arra kértek, hogy maradjak. Akkor írtam a fenti sorokat.

Pál Tamás,
a Szegedi Szimfonikus Zenekar
művészeti vezetője

Klasszikusok és klasszisok

A legutóbbi — hétfői — filharmoniai hangverseny műsora elsősorban a klasszikus zenét kedvelő közönség ízlésére épült. Zűrzavaros mindennapjainkban igazán üdítő és kellemes kikapcsolódást jelent egy ilyen este.

A koncert csúcspontja a rendkívül tehetséges és kiváló technikai felkészültségű *Jandó Jenő* zongoraművész által előadott Schubert—Liszt: *Wanderer-fantázia* volt. Schubert ezt a művét eredetileg zongorára írta, melyet *„Der Wanderer"* című lírai szépségű dala ihletett. A kompozíciót Liszt Ferenc zenekari átiratában hallhattuk.

A daltéma, amely uralkodik a művön és különböző változatokban bukkan elő minden tételben, egyetlen nagyszabású szerkezeti egységet alkot és összefüggő egésszé forrasztja a gyors, lassú és játékos hangulatú tételeket. Jandó Jenő előadói stílusára a könnyed elegancia jellemző. Briliáns futamai, puha tremolói mellett képes volt a lágy lírai részleteket tartalommal megtölteni, és ezzel közönségét bűvkörébe vonni. Az ismétlésként előadott rövid Schubert-darabbal (a *Moments Musicaux*-ból) rendkívüli zenei érzékenységét és szuggesztivitását bizonyította.

Az est nyitódarabja Schubert *Befejezetlen (h-moll) szimfóniája* volt, a *Budapesti MÁV Szimfonikus Zenekar* előadásában. A kéttételes mű terjedelme és felépítése nem felel meg ugyan a klasszikus követelményeknek, egységes szerkesztése mégis a befejezettség benyomását kelti, mellyel tükrözi a zeneszerző szándékát is. A *Gál Tamás* által vezényelt zenekar lírai hangvételű kezdés után a gyász hangulatát idéző főtémával olyan érzelmes hangulatot ütött meg, amelylyel talán túlságosan is lelassította a tétel tempóját. A következő részben viszont jól érzékeltették az előzővel szembeni ellentétet, a tragikus érzések visszhangjaként itt ugyanis a megnyugtatás, az érzelmes emlékezés, a „könnyes mosoly" hangulata dominált.

A koncert befejezéseként Beethoven *VII. (A-dur) szimfóniáját* hallhattuk. E művet szokták „a tánc apoteózisának" is nevezni, mivel elsősorban ritmikájával vésődik be hallgatóinak tudatába. Ennek a szimfóniának szinte nincs is lassú tétele, így sodró lendületével zenekart és karmestert egyaránt próbára tesz. A sokat vitatott második tétel gyászindulóként közismert, de a Gál Tamás által vezényelt zenekar előadásában nem a tragédia, hanem inkább a harmónia és a megbékélés érzetét keltette.

A mű vérpezsdítő táncmuzsikára emlékeztető, meglehetősen felfokozott tempót és hatalmas fortissimót diktáló, szilaj temperamentumú finálével ért véget. Előadása során Gál Tamás karmester és a MÁV Szimfonikusok meglehetősen jó technikai felkészültségüket is bizonyították.

Gresó Erzsébet

MAGÁNVÉLEMÉNY

„Feltámadás"

Magyar—román kulturális gálaest lesz február 3-án a Budapest Sportcsarnokban. A kezemben tartott szórólap szerint, idézem, közreműködnek *„Romániából: Victor Rebenciuc, Valeria Seciu, Sofia Vicoveanca, Kinga Ilyés (vers), David Ohansian, Melania Ghioalba, Csaba Arizer (opera)..."* A román művészek nevének írásával nem foglalkozom, nyilvánvaló, a szervezők a nagy igyekezetben elfelejtettek rákérdezni a nyelv ismerőjére. Azért az örmény származású Ohaneszján (latinosítva: Ohanesian) művész úr elírt nevét nem átallom kijavítani; nem másért, csak az Európaszerte ismert énekes ennyi figyelmet megérdemel.

Illyés Kinga az erdélyi magyarság egyik legismertebb népdalénekese (a tiszta forrás elkötelezettje) és szavalóművésze. Marosvásárhelyen él, színpada egész Erdély. Airizer (így!) Csaba a Temesvári Román Opera művésze; szerencséjére olyan igazgatóval dolgozhatott (Maria Margineanu), aki tudására és művészetére figyelt, s nem arra, hogy nem rejti véka alá magyarságát... így a diktatúra éveiben is jelentős szerepekkel birkózhatott meg, akár Zsizsik Margit, Kádár Ferenc vagy Iván Ildikó a temesvári operatársulat tagjai közül.

E néhány sort ismertetőnek szántam — egyúttal elemi felháborodásom kifejezésének is. Még mindig ott tartunk, hogy erdélyi sorstársaink nevét a latin-germán—szláv szórend szerint röpítjük világgá... Vajon önismeretünk mikor éri el az elemi iskolásoktól is méltán elvártat? Vajon minek kell bekövetkeznie, hogy a politikainak álcázott reflexek (négy és fél évtizeden át ezen reflexek egyenértékűek voltak az önfeladással) a test, a nemzettest természetes működését szolgálják? Nem vagyunk képesek fölvállalni egy erdélyi művész — állítom: a távolból, telefon-, távirat- vagy levélváltás nélkül is meghatározható — identitástudatát? S ha mégis szükség van mankóra, miért nem használjuk? Az évezred végére minden gálaest előtt figyelmeztető lövedékeket készítsünk a nagyrabecsült szervezőknek? Akiknek illik tudni: az erdélyi magyarság — a románok és németek úgyszintén — sajátosságaik összes koloncával és gyönyörével akarják megváltani a belépőt a két hónappal ezelőtt még oly távolinak tűnő Európaházba. A Feltámadás címet viselő gálaest népszerűsítői így váltak a névhasználat homogenizálásának megmosolyogtató úttörőivé.

Ami a javukra írható: a harmadik erdélyi magyar nevet, a Tőkés Lászlóét (aki ez alkalommal hálaadó megemlékezést tart) helyesen szedették ki.

Magánvéleményem hangoztatása után, szokásom szerint a magyar szórend szerint vállalom a föntieket:

Pataki Sándor

Új buszjárat

A Tisza Volán február elsejétől új autóbuszjáratot indít Szeged, Hódmezővásárhely, Mártély, Mindszent, Szegvár, Szentes útvonalon. A kocsik Szegedről naponta 5.15-kor és 14 órakor, munkaszüneti napok kivételével 13.05-kor indulnak, Mindszentig Szentesről munkaszüneti nap kivételével 5.20 órakor, naponta 7.10 és 15.50 órakor. A Csongrádról jelenleg 7.25-kor induló járat korábban, 7.15-kor indul és Tömörkény érintésével közlekedik. A Szegedről munkaszüneti napok kivételével 14.25 órakor Baksra menő járat Tömörkényig megy, vissza Szegedre Tömörkényről 15.55-kor indul.

Románia: benzinjegy

Romániában néhány nap óta a külföldi autósok készpénzért nehezen kapnak benzint, mind több helyen benzinjegyet kérnek. A határ román oldalán, valamint szállodákban, utazási irodákban és pénzváltó helyeken vásárolható meg a kupon, literenként 10 lejért. Benzinjegyet csak hivatalosan váltott lejért lehet Romániában vásárolni.

Már menetrendszerű a kilakoltatás is

Harc egy pincelakásért

Egy a tömegkommunikáció áldásos szolgálatait ritkán igénybe vevő úr látogatta meg minap szerkesztőségünket. Először a Kárász utcán keresett bennünket, ahonnan pedig a „stáb" már meglehetősen régen elköltözött. A panaszos rengeteg papírja közül a kilakoltatási végzést, pontosabban az „önkényesen beköltöző kiköltöztetésének elrendelését"-t mutatta meg először. A határidő február 5-e, 9 óra, ezután már a végrehajtás következik. „A kiköltöztetés az ingatlan udvarára történik... a végrehajtás távolmaradás esetén is foganatosítható... fellebbezés 200 forint illeték lerovása mellett... a fellebbezésnek a végrehajtás foganatosítására halasztó hatálya nincs." Mindez praktikus formanyomtatványon, csak a pontozott részeket kell kitölteni. Feladó a lakáshivatal.

A panaszos — személyi igazolványának bejegyzése szerint — hosszú ideig élt édesanyjával egy Hajnóczy utcai ház földszinti tanácsi lakásában. Tizen-egynéhány éve ez az állandó lakcíme. Innen 1977-ben költözött ideiglenes lakcímére élettársához — főbérlőjéhez —, ahonnan azóta se jelentkezett ki. Édesanyja halála 1983-ban éppen soros „kényszertávollétére" esett. Az üresen maradt lakást egy özvegyasszonynak utalták ki.

A panaszos élettársi kapcsolata az elmúlt nyáron szakadt meg, s ekkor lakást keresett. Talált is. Július 25-én beköltözött üresen álló — egykori — lakásukba. Augusztus elsején már levelet is kap az IKV-től: „Tudomásunkra jutott, hogy a Szeged, Hajnóczy u. ... fszt. 3. szám alatti tanácsi bérlakást önkényesen elfoglalta 1989. augusztus 1-jén. Az önkényesen elfoglalt lakás után használati díjat tartozik fizetni 1989. augusztus 1. napjától, melynek összege 140 Ft/hó."

Ezt az összeget, nyugtákkal bizonyíthatóan, azóta is szorgalmasan fizeti. Hogy ténylegesen mennyit élt a lakásban, azt egy marék gáz- és villanyszámlából sem sikerült kideríteni. Az augusztus és szeptember havi villanyszámla — gyors ügyintézés eredményeként — már a panaszos nevére érkezett, értékelhető fogyasztás nélkül. Egy 28 forintos gázszámlát pedig még a korábbi lakó, az özvegyasszony nevére küldtek.

Kissé groteszk, hogy a panaszos december 21-étől az IKV-nál dolgozik. (1980 óta ez a nyolcadik munkahelye.) Órabérét január 22-én emelték 49 forintról 58,60-ra, a szokásos szöveg kíséretében: „munkájához további sok sikert kívánok." A kérdéses lakásban csak gáztűzhely van, villannyal pedig nem akart fűteni, így télre „visszaköltözött" egykori főbérlőjéhez, élettársához.

*

Még a lakáshivatal előtt szerettem volna megtudni, valójában ki és mikor élt a vitatott lakásban. A nedves, járdaszint alatt 50 cm-rel fekvő „bérlemény" két hasonló közé ékelődik a Hajnóczy utcában. A bal oldali szomszéd csak nehezen nyit ajtót, s nem invitál kifejezetten. A piszkos pizsama, az áporodott szag nem is csábít túlságosan. A szomszéd semmiről sem akar tudni, információt szerezni tőle csaknem lehetetlen. A másik oldalra már nem is csöngetek be, elmenőben azonban egy töpörödött néni lebbenti fel az utcai ablak függönyét, s néz rám, úgy derékmagasságban.

*

Az esetre a lakáshivatalban korántsem kapják úgy fel a fejüket, mint a szerkesztőségben. Heti két-három kilakoltatásuk van, ez már bejáratott dolog. A panaszosra azonban emlékeznek, mert pénteken — úgymond — szét akarta szedni az ügyfélfogadót. Igazából azonban ez sem újság...

A lakáshivatalban először szeptember végén hallották az érintett nevét, amikor az IKV értesítette őket, önkényes foglaló tartózkodik a lakásban. Abban, amelyet a hivatal szeptember 8-ai határozatával már kiutalt egy algyői barakkban élő idős embernek. Az feltehetően meg is jelent az ingatlankezelőnél, s az IKV csak ezután — 2 hónap elteltével — értesítette a lakáshivatalt az önkényes foglalás tényéről. Az ügy a szokásos menetben elindult, s mára ért el a kilakoltatásig. Az algyői úr pedig vár.

Hiába ez az állandó lakcíme a panaszosnak, a hivatalt csak a tényleges ottlakás „hatja meg." Ezt kellene hitelt érdemlően igazolnia az ügyfélnek. Ha az igazából soha nem ellenőrzött ki- és bejelentéseket vennék alapul, egyszerűen nem boldogulnának. Persze így sem boldogulnak. Az egyik doszszié 1-től 2400-ig sorolja a szociális tanácsi bérlakásra várók adatait, közülük csak az első 90-130 költözhet be az idén.

Ennyit a „lakásgazdálkodásról", de kilakoltatásaik sem sikeresebbek. Vannak ismerős ügyfeleik, akik már négyszeres-ötszörös lakásfoglalók. Falaztak már be ajtókat is ilyen ügyben, akadályt azonban ez sem jelentett.

*

Hozzátenni ehhez meglehetősen nehéz, különösen azután, hogy volt szerencsém negyedórát várakozni huszadmagammal a lakáshivatal ajtaja előtt, bebocsátásra várva. Egyetlen, tétova behatolási kísérletemet is meglehetősen rossz néven vették. Legelszomorítóbb az, hogy az emberi életre alkalmatlan, lakásszerű, komfortmentes helyiségekért is ekkora csata folyik. Ezeket is rangsorolni kell! Van már kilakoltatási formanyomtatvány is, a kérdés csak az, mennyit kell belőle utánrendelni...

K. A.

Az MM a magánegyetemekről

A felsőoktatásra vonatkozó jogszabályok pillanatnyilag nem teszik lehetővé magánegyetemek létesítését, s egyetemi, főiskolai végzettséget tanúsító okiratot is csak az 1986. évi 13. törvényerejű rendeletben felsorolt felsőoktatási intézmények állíthatnak ki — közli a Művelődési Minisztérium. A tárca arra reagálva juttatta el állásfoglalását az MTI-hez, hogy az utóbbi időben — a sajtóban napvilágot látott hírek szerint — többen magánegyetemekre hirdettek felvételt.

Az oktatásról szóló, 1985. évi I. törvény (OT) értelmében egyetemet és főiskolát — az Elnöki Tanács megszűnését követő hatáskörrendezés után — az Országgyűlés létesíthet. A felsőoktatásra vonatkozó jogszabályok szerint pillanatnyilag nincsen lehetőség sem magánegyetem létrehozására, sem a meglevő főiskolákon és egyetemeken kívüli szervezeteknél képzés indítására, illetve hallgatói jogviszony létesítésére.

A tárca ugyanakkor hangsúlyozza: az oktatási törvény tervezett módosításának egyik célja éppen a magánkezdeményezés felkarolása, illetve az annak útjában álló törvényi szintű akadályok elhárítása a felsőoktatás területén is. Magánegyetemet azonban — akár alapítvány formájában is — majd csak a törvénymódosítás után lehet létrehozni. Az oktatási törvény módosítását az Országgyűlés a februári ülésén tárgyalja.

Sírvirág

Csigalassan vánszorog a villamos, melyen megszomorodott arcokkal indulnak szeretteik sírjaihoz a főképp kisnyugdíjasok.

Az elment élettársak, családtagok emlékét virággal, ápolók csokrai a tél, s az általános elszegényedés beálltával olcsó virágszállá módosultak.

Rossz idők járnak a temetői virágtolvajokra is.

(varga)